

Minnesanteckningar

Läraryrkeskonventens möte den 17 mars 2014
Scandic Sergel Plaza, Stockholm

Närvarande:

Mats Tegmark, ordförande, Högskolan Dalarna
Maria Jarl, vice ordförande, Göteborgs universitet
Ylva Sundmark, sekreterare, Högskolan Dalarna
Anita Eriksson, Högskolan i Borås
Iréne Arvidsson, Högskolan i Borås
Samuel Bengmark, Chalmers
Bengt Larsson, GIH
Jane Meckbach, GIH
Katarina Florin, Högskolan i Gävle
Anna Brodin, Göteborgs universitet
Cecilia Kjellman, Högskolan i Halmstad
Pernilla Nilsson, Högskolan i Halmstad
Kerstin Ericson, Högskolan i Jönköping
Kierstin Furberg, Högskolan i Jönköping
Lena Löfgren, Högskolan Kristianstad
Susanne Gustavsson, Högskolan i Skövde
Christina Halvarsson, Högskolan Väst
Inga-Lill Fjällsby, Karlstads universitet
Hilde Altern, Konstfack
Lisa Öhman, Konstfack
Maria Weurlander, KTH
Mikael Cronhjort, KTH
Anna Johnsson Harrie, Linköpings universitet
Helena Loborg, Linköpings universitet (adj.)
Karin Mårdsjö Blume, Linköpings universitet
Thomas Östholm, Linköpings universitet
Brita Johansson-Cederblad, Linnéuniversitetet
Cathrine Norberg, Luleå tekniska universitet
Sinikka Neuhaus, Lunds universitet
Anders Olsson, Malmö högskola
Johan Elmfeldt, Malmö högskola
Tomas Berglund, Mittuniversitetet
Therese Welén, Mälardalens högskola
B-O Molander, Stockholms universitet
Per Båvner, Stockholms universitet
Anders J. Persson, Södertörns högskola
Hanna Sveen, Södertörns högskola
Annika Kjellsson Lind, Umeå universitet
Jan Mannberg, Umeå universitet
Maria Löfgren, Umeå universitet
Anna Hagborg, Uppsala universitet
Jonas Almqvist, Uppsala universitet
Jörgen Lennqvist, Örebro universitet

Jonas Arnell, Lärarförbundet
Elina Halvarsson, LR Student
Anna Jändel-Holst, Lärarnas Riksförbund
Ulrika Wallén, SKL

1. Sammanträdet öppnande

Ordförande Mats Tegmark öppnar mötet med kort presentation av AU. Snabb presentation av de som närvarar för första gången.

2. Fastställandet av föredragningslistan

Föredragningslistan fastställs med tillägg av en övrig fråga. Delningsförslaget om att ta bort kravet på studier i ämnesdidaktik tas upp i samband med punkt 7.

3. Föregående minnesanteckningar

Föregående minnesanteckningar (2013-12-04) läggs till handlingarna. AU har gått igenom minnesanteckningarna för att följa upp det som uppdragits åt ordföranden och AU.

4. Val av justeringsperson

Lena Löfgren, Kristianstad, väljs att tillsammans med ordföranden justera minnesanteckningarna.

5. Meddelanden

Översyn av konventets stadgar (Maria J)

Inga förändringar att förslå ännu. Mycket annat att arbeta med för närvarande.

Diplomatiska visiter (Mats T)

Positivt bemötande. Skrev ett "Myndighetsbrev" med presentation av LUK, och att ordförande och vice ordförande har mandat att vara kommunikationspartner i lärarutbildningsfrågor. Positiva svar från UKÄ, Utbildningsdepartementet och Skolverket. Viss okunskap om vad LUK är, men intresse att föra dialog finns. 21 januari besök på både Utbildningsdepartementet och UKÄ, se punkt 6 nedan.

6. Rapport från AU:s myndighetsturné ("Diplomatiska visiter")

Utbildningsdepartementet

Peter Honeth och Gerd Mörck tog emot Mats Tegmark och Lisa Öhman den 21 januari.

-Presentation av LUK, dess sammansättning, roll och uppdrag. Frågor om

lärarutbildning är något departementet helst bör diskutera med LUK.

-Uppföljning av nya lärarutbildningen (KPU och 7-9)

Johan Linder, kontaktperson, undrade om krav på ämnesdidaktik ska tas bort för att kunna utbilda fler lärare. "Måste" få fram lärare, till varje pris. Att kvalitén blir satt på undantag inte något problem?

Hur många kör 7-9 utbildning till hösten? Vid handuppräknings: 11 lärosäten

Hur många har examenstillstånd men ger inte utbildning för 7-9: 10 lärosäten

-Läraryrket. Hur många har sökt i förstahand och mot vilka verksamheter och ämnen?

Hur många kommer ut jämfört med hur många som söker? Förslag att göra ny

undersökning. Dimensioneringsfrågan: vi utbildar där vi har kompetens, men vems är ansvaret att vi utbildar rätt mängd av rätt sort?

Alla känner oro inför framtiden men ingen tar något samlat grepp. Inte LUK:s ansvar att ta fram årlig statistik över hur många som faktiskt utbildas.

Hur få fler att utbilda sig i bristämnen? Olika sätt att "boosta" utbildningen i bristämnen, bland annat genom att examenspremier och betald KPU för disputerade. Samordning av lärarutbildning i dessa ämnen. Förslag att konventet kunde ha översyn och samverka. Bättre att departementet kommer med direktiv om vilka som ska undervisa i vad.

Speciallärarutbildning talades det mycket om. Lärosäten som utbildar speciallärare har tomma platser; arbetsgivare beviljar inte ledighet eller bra villkor för att deras lärare ska vidareutbilda sig. Svårt när kommunerna säger nej.

-PISA. "Läget är bekymmersamt". Departementet uttrycker att det är vårt gemensamma ansvar att ta ansvar för kunskapsresultaten i skolan.

"Övriga frågor" (se bilaga): Övningsskolor, lämplighetsprov, deltagande på konventet. Sammanfattning: finns intresse för dialog, Mats och Maria inbjudna till möte med utbildningsministern.

UKÄ, 21 januari (Mats T och Lisa Ö)

Presentation av LUK

Hur och när ska lärarutbildningarna utvärderas?

Särskilt uppdrag utvärdera VFU? (Nej, sade UKÄ, något sådant uppdrag har de inte fått.)

Hur följa upp färdighetsmål som ska visas i "den pedagogiska verksamheten"?

Lärosätena får i sina självvärderingar visa hur de kan säkra studenternas måluppfyllelse.

Medverkan i konventsmöte tidigast till hösten.

Svar:

Yrkeslärare och förskollärare utvärderas först, tidigast H15.

Grund- och ämneslärare, utvärderas tidigast 2016.

UKÄ vill att vi håller hårt på kvalitetskriterierna. Vi bör inte utbilda fler än att vi klarar av att garantera hög kvalitet.

Anna Jändel Holst lyfte detta med Speciallärarexamen, att det är den enda examen som inte har motsvarighetsbedömning. Hon menar att väldigt många har kurser i specialpedagogik, men idag måste man antas på speciallärarprogrammet för att få en sådan examen.

Skolverket, 28 februari (Maria & Mats) (Se bilaga)

Hade planerat att bjuda in LUK, men LUK hann före. Stort intresse för närmare samverkan. Hur bidra till höjd kvalitet i undervisningen? Gemensamt ansvar för kvalitet. Behörighetsgivande fortbildning fortsatt viktig trots diverse övergångsregler. Ambitionen finns att göra övrig fortbildning mer "huvudmannaanpassad". Samverkar gärna med lärosäten om detta.

Diskuterades hur man kan få huvudmännen intresserade av att skicka sina lärare på fortbildning. Att inleda ett närmare samarbete mellan lärosäte och huvudmän kan vara en väg framåt.

Skolverket ville veta om RUC är rätt nätverk för Skolverket att få ut information?

Skickade fråga till SUHF:

Tydliga och likvärdiga examensbevis, att det framgår vad lärarna är utbildade mot för verksamhet och i vilka ämnen. ("Niclas hjärtefråga")

Förslag: ämnestillhörighet i examensbevis, valbara kurser, VFU, man kan ange text "x avsåg behörighet i..."

Implementering av de nya styrdokumenterna. Hur går det i skolan? Behövs kompetensutvecklingsinsatser och stödmaterial för lärarutbildare?

Skolverket poängterade att lärarstudenterna ska vara förtrogna med de nya styrdokumenterna. Det är inte förhandlingsbart.

Skolverket skickar gärna representanter till konventets möten framöver.

REFLEKTION , myndighetsturnén

Om krav ställs på lärarutbildningarna borde mer pengar kunna äskas.

Det är inte utbildningen i sig man hoppar av, utan arbetet som sådant. Motivering saknas att arbeta som lärare om man kan försörja sig med annat. Det nämndes inget om hur man ökar läraryrkets attraktivitet.

Lönen förvisso viktig, men det betyder inte allt.

Vi bör skapa positiva berättelser, där vi lyfter fram de goda sidorna av läraryrket, som motvikt till alla eländesberättelser.

Kan man efterlysa ett ämnesdidaktiskt centrum för småämnena?

7. Utbildning av lärare i "småämnena" (Mats & Maria)

Vilka erbjuder vilka ämnen? Långt eller kort program? Vilket ansvar har vi som lärosäten?

Diskuterades om det är konventets sak att samordna vilka lärosäten som erbjuder vilka ämnen. Är det departementet eller rektorerna som ska komma överens?

Problemet med att kunna erbjuda en specifik ämnesdidaktisk kurs om man bara har en student i ett ämne lyftes. En del lärosäten har "kluster" för vissa småämnen ämnesdidaktiska kurser.

8. Besök av Jan Björklund

Allmänna reflektioner om svenskt utbildningsväsende, det vi utbildar till (ej högre utb.). Förändringsprocesser.

Resultaten sjunkit oavbrutet i 15-25 år, hur man än mäter. Inget att ifrågasätta. PISA störst, men även OECD och IEA pekar åt samma håll.

Stor mängd skolreformer pågår sedan ett antal år, fr. o.m. 2011 finns nya läroplaner i alla skolformer. "Tydliga, men ej för tydliga".

Återgår till mål i åk 3. För att det ska bli tydligare vad man ska ha lärt barnen i en viss åk. Inte slutmål i åk nio, för då vet inte de tidigare lärarna vad som förväntas av dem. (typ) Bakgrunden till alla reformer är att resultaten sjunkit så drastiskt.

PISA, visar inte bara att resultaten sjunker, utan visar mer. Attitydundersökningar görs i 50 länder.

- Assessments/utvärdering, "mål- & resultatstyrning"
- Lärarrekrutering. PISA menar att högpresterande länder drar till sig en ansevärd mängd toppstudenter som vill bli lärare och också bli klara. "Karriärvägar".
- Klassrumsklimat/studiedisciplin. Sen ankomst, stökigt, otryggt. De som har svårast i skolan är de som förlorar mest på stök.
- Lärartäthet. Välja bra lärare hellre än många lärare, helst båda.

De länder som ligger tio i topp har färre lärare, mindre resurser, men lyckas ändå bättre.

Bett OECD tillsätta forskarkommission och avge *peer review* utifrån analys av den svenska skolan.

Utifrån de reformer som pågår nu vill ministern lyfta följande:

- **Stärka läraryrket.** Den nya lärarutbildningen (fr 2011) är ett led i detta. Problem med 1985 och 2001 som "suddade ut" lärarkategorier. Idén för detta var en fackligt motiverad reform, inte en reform som kom från verksamheten. Problemet var att man raderade ut den yrkeskompetens som fanns hos småskollärarna. Kommunerna tyckte också detta var bra, då kunde alla arbeta överallt. På låg- och mellanstadiet har de flesta klasslärare som undervisar i alla teoretiska ämnen. Åk 1-7 och 4-9 krävde annan organisation i skolan, och den

- slog aldrig igenom: nyexaminerade lärare kom ut i verkligheten och trodde att de skulle undervisa i svenska-samhällskunskap, men fann sig istället bli klasslärare. Förskolläraryrket blev "misshandlat" under 2001 års reform.
- Behörighets- och legitimationsreformen. Vid kommunaliseringen upphörde efterlevnaden av behörighetskraven. Kommunerna brydde sig inte om att kontrollera att den som undervisar i fysik faktiskt har läst fysik. Reformen innebär att man ska ha papper på att man har rätt att undervisa i det man undervisar. Skapar respekt för läraren.
 - "Karriärreformen". Staten lagreglerar detta: förstelärare (nytt) och lektor (gammalt). Till hösten kommer ca 15000 lärare vara förstelärare, 5tkr/månaden. Staten betalar detta. Underkännande av kommunerna som arbetsgivare. Inte konfliktfritt att några lärare får högre lön än sina kolleger. Dessa blir ofta som huvudlärare var tidigare. Ser gärna att förstelärarna tar hand om studenter på VFU. Skapar karriärvägar.
 - Det lärarlöneförslag som slöts för några år sedan, det var facken som slöt det. Bra avtal. Över en femårsperiod har lärarna bättre avtal än någon annan yrkesgrupp i Sverige.
 - För mycket administration de senaste 10-15 åren. Måste reduceras.

Söktrycket till lärarutbildning har gått upp. 2008 var det som sämst, sedan mitten av 90-talet. Nu är det 40% fler behöriga förstahandssökande på vissa inriktningar.

Fokus på grundskolans tidigare år.

- Återskapar en riktig lågstadieläroartutbildning.
- Återinfört en specialläroartutbildning. Tankefel att ta bort den i mitten av 80-talet. Resonemanget var att om man har specialläroart för de barn som har problem, så pekar man ut de barnen. Specialpedagogerna skulle utreda problemen, men det fanns ingen utbildad specialläroart att ta hand om dem.
- Läsluft och mattelyft extra viktigt för lågstadielärarna. Lärarna måste undervisa mera! Skolmyndigheterna och lärarfacken säger då: "Undvik läroarthögskolorna! De har misslyckats med metodiken förut." "Utveckling av metodiksidan." (JB)

Mål- och resultatstyrning

- Betyg tidigare, nationella prov, mål för fler årskurser – ger möjlighet att nu jämföra och göra resultatutvärderingar. Hur ska vi nu lyfta resultatet i nästa steg? Risk som finns: om man fokuserar för mycket på en godkändnivå, då nöjer man sig med det. Strävar inte uppåt. Det talar för att man gör bedömningar i fler steg. Betyg gör att skolan/lärarna blir granskad på ett nytt sätt. Fokus på kunskapsresultat som JB tycker om. Tre förändringar:
 - Nationella proven ska rättas centralt. Blir avlastning för lärarna och mer objektivt.
 - Mål för läsning i åk 1, som bedömningsstöd som läraren kan använda sig av

o Betyg i årskurs 4

Leif Lewins utredning visar på problem med kommunalisering av skolan. Klarar inte att leda skolan mot kunskapsmål. Ska Sverige lyfta i PISA så måste skolan åter till staten. Lärarkretsens nedvärdering har också att göra med kommunaliseringen. Kommunerna gick från att ha haft en handfull akademiker med ca 4 års utbildning anställda inom kommunen till att plötsligt vara huvudman för massor av lärare.

Utbyggnaden av antalet lärarutbildningsplatser beror på att det nu finns sökande. Underutbildat i tjugo år. Pensionsavgångar. 2020-talet går vi in i lärarkris/brist. Söktrycket allmänt går upp just nu, lågkonjunktur påverkar också. När vi går över till högkonjunktur blir det färre som söker till högre utbildning. Just nu många 90-talister samt lågkonjunktur NU, men om fyra år har vi färre ungdomar och högkonjunktur. Måste ha utbyggnad av lärarutbildning för att klara pensionsavgångar.

Planerad utbyggnad

2015 4000 helårsstudenter

2016 7 500 hås

2017 10000 hås

2018 10500 hås

(alla inte lärarstudenter, men majoriteten)

Förskollärarytbildningen

Många av de "gamla" förskollärarna utbildades samtidigt och därför går väldigt många i pension samtidigt.

Rejäl utbyggnad.

Lågstadielärarytbildningen

Vi ska gå över till tioårig grundskola. Behöver också öka lärartätheten i lågstadiet.

Ämneslärare matematik/NO/teknik

Alla vill utbilda sig mot gymnasiet och inte mot grundskolan. Vi överutbildar mot humanistsiska ämnen; de får inga jobb. Hur får vi fler att söka matte/NO/teknik? Examenspremie är ett sätt att skapa incitament. Om man avlägger lärarexamen i dessa ämnen får man 25.000 kr per ämne, i matte, fysik, kemi, biologi och teknik. Fundering på att skriva ned studieskulden, men tror inte unga människor bryr sig så mycket om studieskuld.

Speciallärarytbildningen

Stimulera fortbildning av lärare till speciallärarexamen.

Vidareutbildning av förskollärare

Snart krävs en tilläggskurs eftersom de som idag är förskollärare snart kommer att behöva undervisa i åk 1 (enligt nya systemet, då man är 6 år i ettan). Mycket gynnsamma villkor. Första året man börjar åk 1 som sexåring är 2017/18.

Kompletterande Pedagogisk Utbildning (KPU)

Ämnesdidaktiken ställer till det. Kravet på kurser i ämnesdidaktik slopas för att göra det möjligt att låta t. ex. ingenjörer läsa till lärare.

Snabbspår för forskarutbildade:

Matte, fysik, kemi, biologi, teknik. Studenten får ca 25.000 i månaden i utb.bidrag.

ANTAGNING

- Högre krav för grundläggande behörighet H14 (Svenska och engelska blir ännu mer viktigt för grundläggande behörighet.)
- För att vara godkänd krävs 0.5 poäng. Ej retroaktivt.
- Lämplighetsprov. Svårt att genomföra, men kommer att drivas igenom i vissa utbildningar som en försöksverksamhet.
- VFU, övningsskolor och övningsförskolor. Flergradig bedömning av VFU, UK-ämbetet får i uppdrag att göra särskild uppföljning av VFU.

Ordet fritt:

Hur går fördelningen av platser till av de utökade platserna?

JB: Finns preliminär idé om fördelning, men man ska ha dialog om vad man klarar med bibehållen kvalitet. Färdig fasställd fördelning så fort som möjligt. Vårproppen klar 9 april, då ska det vara klart.

Yrkeslärarna är förbigångna i den här satsningen. Varför ställer man inte krav på behörighet på dessa i lärarlegitimation?

JB: De är inte ens behöriga att söka in på högskolan, därför tror vi att bättre att vi utbildar yrkesduktigt folk i pedagogik. Gäller också modersmålslärare.

Det är svårt att rekrytera studenter till moderna språk. Hur ska man råda bot på det?

JB: Möjligt att detta med bidrag kan utökas att även gälla språk framöver. För tidigt att säga något om det.

Vad gäller övningsskolor: Om inte alla kan ingå i det, så blir det "orättvist".

JB: om det faller väl ut kan det bli regel, men måste börja någonstans.

Eftersom det är svårt att rekrytera studenter till 7-9 utbildningen, kan man då tänka sig at slå ihop utbildningarna?

JB: Ja. Om man går gymnasieutbildning blir man behörig till 7-9, men går man 7-9 inte behörig till gymnasiet. Klart man väljer gymnasiet.

Det är viktigt att ha lärare som faktiskt läser mot 7-9, och som inte blir behöriga till gymnasiet, men som kan utöka sin behörighet senare. Kortare utbildning, 4 år istället för 5, så kanske fler söker till 7-9?

JB: Mottaglig för synpunkter. Man måste dock väga in att de är anställningsbara i skolväsendet.

Krav på besparingar, men pengarna som kommer nu för utbyggnaden av lärarutbildning, är de öronmärkta?

JB: Om lärosätet inte kan fylla platserna lärarstudenter ingår detta i takbeloppet och högskolan får behålla pengarna.

Inom vårdutbildningarna går man ifrån graderade betyg på VFU.

JB: Ja. Men nu går det mot att det ska bli mer graderade betyg på VFU.

Vid lärosäten som utfärdar dubbla examina, till civilingenjör och lärarexamen, är det lätt att se skillnad i ingångslöner. Inte konstigt att man väljer gå vidare som ingenjör. Dock är lönen inte allt, även arbetsmiljön är viktig när man väljer yrke.

Snabbspåret KPU för akademiker: De har inte VFU och inte ämnesdidaktik, ändå ska de få "slippa" något bara för att de är disputerade. Det är risk att man får en kader av misslyckade forskare som istället blir lärare. Inte säkert att de är goda pedagoger bara för att de är disputerade.

Eftersnack:

Om 7-9 frågan: Konventet samlar in synpunkter och skickar in till utbildningsdepartementet. Maria: svårt att vara ense; vi kanske har olika åsikter om hur detta ska lösas. Men en klar invit fick vi. De som har synpunkter: skicka dem till Maria och Mats så kan LUK skicka vidare. Mitten av nästa vecka ska synpunkterna vara inne.

9. Övningsskolor

Kort ansökningsperiod. Vilka som ska sitta i UHR:s bedömargrupp får SUHF uttala sig om.

Antal som, enligt handuppräknning, skickat in ansökan om deltagande i försöksverksamhet med övningsskolor: 19-20 st.

F-läraryrket, övningsskola: 10 st

Grundlärare, övningsskola: 13 st

Ämneslärare, övningsskola: 10 st

Yrkeslärare, övningsskola: 3 st

Beslutet ska komma i mitten, slutet av april. Start till hösten.

En del startar ändå, även om de inte får pengar. Andra absolut inte.

10. Vårkonferensen 2014 (Mats T)

5-6 maj 2014 (lunch till lunch) i Falun.

Tema: Lärarutbildningen som akademisk professionsutbildning

Anna Ekström, Skolverket, inbjuden, samt några norska lärarutbildare kommer och en från UHR (deras motsvarighet).

Vi löser konferensen mycket med egna insatser och ett fåtal gäster.

PISA-undersökningen har orsakat aktiviteter på olika lärosäten som vi kan ta del av. Per B, SU: Valideringsprojektet, vid SU. Yrkeslärares yrkeserfarenhet. "Gör det tillsammans med andra lärosäten". Kommer att gå ut med förfrågan till andra lärosäten under hösten. Tar upp detta mer på konferensen.

Inbjudan till konferensen ska skickas till Per Hansson, Malmö.

Ämnes-VFU, Samuel B, Chalmers, önskar att detta tas upp på konferensen.

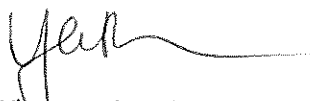
10. Övriga frågor

Frågan om ämnesdidaktik i KPU togs upp under punkt 7.

11. Mötets avslutande

Ordförande Mats Tegmark avslutar mötet.

Vid protokollet

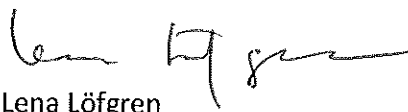

Ylva Sundmark

Justeras

Mats Tegmark

Lena Löfgren